

ادبیات عمومی و تاریخی

هفته‌لق سیاسی ، ادبی ، علمی غزته‌در

جلد : ۳

سنه : ۲ ۳ جاذی‌الآخر ۱۳۳۶ جمعه‌ایرتسی ۱۶ مارت ۱۹۱۸ نومرو ۲۸ — ۵۹

تورک‌لرک منشأ و اثر

تورک اقوام متقدمه و متأخره‌سی

زمان جهتیه میلاد اساس طوتیله‌رق تورک اقوامی ایکی قسمه تفریق ایده‌سیلیرز : قبل‌المیلاد تورک‌لر و یاخود تورک اقوام متقدمه‌سی ، بعد‌المیلاد تورک‌لر و یاخود تورک اقوام متأخره‌سی .
تورک اقوام متقدمه‌سی حقیقده بر درجه‌یه قدر چین مورخینی بعض معلومات ویرمکده ایسه‌لرده اک زیاده معلومات ویرنلر یونانیلردر . قدیم مؤلفین یونانیه‌نک اک یکیزی اولان (سترابون) میلاددن یارم عصر اول تولد ایتیش اولدیغندن ، بو مؤلفک اثرنده ذکر اولنان اقوام ترکیه بحق متقدمیندن عد اولنه‌جفی کی ذکر اولنمیانلر دخی متأخریندن معدود اولور . شوقدرکه بالجه‌له تورک اقوام قدیمه‌سی سترابونده مذکور اولمادیغندن ، بوکی اقوامدن ایجاب ایدنلر آریجه ذکر اولنه‌جقدیر .

یونانیلرک اسکی تورک‌لره (سکیت) نامی ویردکلرینی کوردک . دفعات ایله ایضاح ایله‌مش اولدیغمن اوزره بوتعبیرک تورکجه مقابلی (چیغاتای) و (چیغیل) در . (قیپچاق‌لر) دخی سکیتلرک برقسیمیدر .
(سکیت) تعبیر قدیمی یرینه متأخرین زماننده وحتی زمانمزدده (تاتار) کلمه‌سی قوللانلقده‌در . فقط اولجه دخی اخطار ایله‌مش اولدیغمن اوزره بو (تاتار) تعبیر جدیدی ایله (تاتار) تعبیر قدیمی بیننده بویوک بر فرق واردر : قدیم تاتارلر چینک جهت شمالیه و (بایقال) یعنی (بای‌کول) ک جهت شرقیه‌سندمه بولونان تاتارستانک اهاالیسیدرکه آنلره (آق خانای) نامی دخی ویریلیر ایدی .

بالاده کوردلیکی اوزره یونانیلر (سکیت) عرقنه منسوب اولق اوزره بر طاقم اقوام و قبائل اسملری ذکر ایدرلرکه بونلرک اک مشهورلری اولق اوزره (سارماتلری) (جتلری) ، (داکلری) ، (میسینلری) و (تراکلری) ذکر ایله‌دک . وینه بالاده کورلمش اولدیغی اوزره (تراک) کلمه‌سی یونانیلرک عینیله (سکیت) کلمه‌سی کی عرق و جنس اسمی اولق اوزره استعمال ایتیشلر و کرک طونه حوالیسینه روم ایلی‌ده ساکن اولان غرب تورکلرینی بونام ایله ازانه ایله‌مشلردر .

لاتین واوروپا ائسنة حاضرە سنك اساسلرینی احضار ایله مشلردر. اوروپا لیلر بولسا نلردن تورکجه ایله لسان عربی بی اخراج ایدەرك دیکرلرینک کافه سته (هند واوروپا لسانلری) نامنی ویرمکده درلرکه بو تعبیر اصلاً دوغری دکدر . السنة مذکوره نك اک موافق واک صحیح اولان اسم مشترکی (عرق ایض لسانلری) در . عرق ایضه منسوب بالجمله ملل واقوامک لسانلریله تورکجه بیننده کی مناسبات مقاله منک لسان قسمنده عریض و عمیق بیان ایدیه جکدر .

مقاعد ارطاه عربیه فریضی

انور

حیات ایچون تعاون

— محترم مهول نوری بکه —

استاد محترم حسین رحی بک طرفندن واقفانه و عالمانه بر صورتده بسط و تشریح بیوریلان « مجادله حیات » نام مقاله استادانه لرینه جواباً طرفکزدن یازیلان « حیات ایچون ائتلف » نام کزیده مقاله کزک یانی صیره شو « حیات ایچون تعاون » مقاله سنکده یولمنسه مساعدیه بیوریلورمی؟ مطلق صورتده ، حیات ایچون مجادله بی قبوله طرفدار اولانلرک اک برنجی دستورلرنده چوق دفعه دتیلیورکه ، طبیعت بی آماندر . زیرا هدف و غایه سته وصول ایچون غوغایه و دیدیشمه یه مراجعت ایتمش و ایدە کلمکده در . بوايسه بالطبع ضعيفلرک ، آریقلرک و غیر مساعدلرک محو و هلاک بادی اولیور . اگر جهان تاریخی اوقویه جق اولور ایسه ک جنک وجدال حکایه لرینی کورورز . بزه و غا میدانلرنده و مختلف معرکه لده خاک ایله یکسان اولمش موتالرک ، مدنیتلرک نه قدر اولدیغنی و هانکی ممالکه استیلا ایدلیکنی و هانکی قطعه نك آلتوب و برلديکنی و هانکی شهرلرک یغما و احراق ایدلیکنی نقل و تعداد ایدر . او درجه ده که بزه یقین اولان « مریخ » سیارده سی سکانندن بری بزم تاریخ کتابلریتی قاریشدیزوب اوقودقدنصره ستارده من سکانک بی امان لاینقطع بوغوشمه لرینی ویکویکیرینک قاتی ایچمه لرینی کوردهرك بشقه برایش کورمه مش اولدقلرینه حکم ایدر و بالنتیجه ستارده من سکانی حقنده واقع اولان بو حکم اودرجه برغلط رؤیتله اعطا ایدلش اولورکه « مریخ » سکانک معذور کوروللرینی انتاج ایدر .

اصل قباحت جهان مورخلرینکدر . وقایع فجیعه تاریخیه بی بتون تفصیلاً نیله تدقیق و تتبع ایدەرك ، نوع بشر ایچون عظیم انقلاباته بادی اولان مؤسسات خیریه نك تأسیسی و مثلاً صنایع و فنونک ، ادیان و اجتماعیاتک رقیسی ایچون هر مملکتده جمعیتلر تشکیلی و نوع بشرک انکشاف و تکاملی ایچون مؤثر برچوق کشفیات و اختراعاتی و نهایت سا کن الغار اولان اجداد منک تدریجاً حال حاضر انسانی

مرتبه سینه چقارق ، اك. موافق، اك خرده و اهميتلى بتون بواهور صلحيه و تمدنييه ي مسكوت عنه
صوتملرندن طولايى بتون بوخطا و قباحترك مورخلره عائد و راجع اولديفنى كورورز.

الحق، اعترافه مجبورز كه اختراعات و كشفیات فنيه و صناعيه بشرى تكامل و ترقيه مظهر قيلمق
نقطه نظرندن حكايه سى تاريخلر يزمى باشدن باشه اشغال ايدن وقايع عظيمه حربه و جنگ و وفالردن
بيك قات دها فضله اجراى تأثير ايلشلدرد . بيوك فرعونلرك ، سزارك ، اسكندر ك ، داراك ،
جنگيز و اتيلانك و صلح و صلاح ايچون برداهيه اولان ناپولئونك ظفرلرندن نه اثر قالمشدر ؟ اكثريا
دهاش اولان بوسيل آسا غوغالر منقطع برماهيتى حائز اولوب بشرى بر آن ايچون صارصوب خير پالادى
حاله اك كوچك و اهميتهز كشفياتك و اك اوفق براخترعك آتارى ايسه متاديا احساس ماهيت ايتمشدر.
ساحه عضوياتده جدال حيات كوزه چاربيور. جدال ودها طوغريسي اضطراب - مع مافيه خيلز افراطه
وارد يريور - كويا بزي تسخير و تنويم ايدوب حقيق اولان تكاملات و ترقياى بزدن اوزا قلاشديره ورق
اك مهم اولان وقايع و حادثاتى انظار مندن كتم ابدىيور كه ، بو حادثهده ، على العموم ، عضوياتك و اشكال
مختلفه سى تحتنده نوع بشرك بادي ايكشافى اولان اتحاد و تعاون در.

طبيعتده جدال موقت اولوب تعاون و اتحاد ايسه متادى در. آتاك ايچون در كه تعاونك اهميتى
بوندن نشأت ايدىيور. فى الحقيقه اتحاد و تعاون هر بر ذى روح موجودده عرض وجود ايدور. حيات ،
اتحاد و تعاونك ، نوعما ، بر عرضى و بر محصله سى اوليور. شرائط محيطيه و حياتيه دكيشدجه شكل اتحاد
و تعاونده دكيشمش در . ايلك عضويات مونزلر ، آميبيلر و ساثره بر اتحاد و تعاون عناصر نتيجه سى
ساحه زيب حيات اولدقلى كى متسلسلاً اسفلدن اعلايه كيدلدجه بو اتحادكده تنوع و ترقى ايتديكى
كوريلور. بو موجودات جداله قارشى كله بيلمك ايچون جامه حيرت حالنده اتحاد ايتمش و اشكال عضوياتى
توليد ايلشلدرد. بو تعاون نتيجه سى در كه ، حجيرات و وظائف اصليله زى غيب ايتمه مكه برابر اشكال مختلفه
تحتنده عضوياتده تقرر ايلشلدرد . هر برى بوجهور ذى حياتده بر وقوع ايديشدر. بو ، لاشك ،
مؤثرات خارجيه به قارشى جهور تشكيل ايتك اوزره بر اشن و بر شركت تشكيل ايدن عضويات
كثير الحجيراتك تك حجيره لى عضوياته نسبتله دها مقاوم بولمىنى انتاج ايتمشدر . وظائف حياتيه
و فيسيولوژيه زىنى اسلم و اسهل بر صورتده ايفا و اجرا ايتك ايچون بر آرميه كلهرك پر كومه تشكيل ايدن
بو حجيرات حياتك بر عرضى و طبيعتك يرقانون لامنى سى در. جدال ، جدال حيات قارشى اتحاد و تعاون
حياتك بر احتياج اصلى و طبيعى در.

واقعا... عضويات بواندقلى محل و مركزده كندى موجوديتلى ايچون مجادله به مجبوردرلر .
حيات ايچون مجادله تكامل و ترقى ي احضار ايتمشدر. مجادله حيات قانونى و تحريى غذا احتياجى انسانلر
و حيوانلر بيننده دائمى برزقابتك وقوعه سبب و يرمشدر. غذاسى بول موقعلرده بولانلر ايله غذاسى
قيت بولانلر آره سنده بر مجادله حيات فرمانفرمادر . غذاسى بول اولان موقعلره صالديرانلرك عددى
فضه اولور. غذا قيت بولندجه اساس اولان احتياج لر يزمك منتظماً تأمين ايديله مە منى انتاج ايدركه ،
بونندن ده عضوياتده مجادله و مبارزه انكشاف و تظاهر ايدر .

بناءً عليه احتياجات حياتى مركز تطمينى مجادله سز اولاميور ... ابتدائى و جدائى (آتايوق)
اولان قابليتلى يزمك سائقه ضروريه سياه تأمين احتياج ايتمز ايچون همان مبارزه به كيريشيورز ، جدالى

برحال طبیعی عدایدیورز - عالم عضویاتده اك قوی واك كوربوز و خدعه كاراولانلزه غدا بولنه بیه جكنه و آنجی بونلرك تأمین مواقع ایله بیه جكنه احتمال ویریورز. عالمه عاجزلرك، مسکینلرك، ضعیفلرك محیطه توافق ایده مینلرك و بالتیجه موقع اجتماعینی محافظه ایده مینلرك طبیعتك ویره جکی قطعی و لایزال حکملری اوکنده خاك ابله یکسان اوله جفی قناعتی بسله یورز و بوموجوداتك برآووج تراهه تحول ایده جكنه ایمان ایدیورز. فی الحقیقه بویه در! فقط، مجادله یه قارشى ألمزده ینه طبیعتك بخش ایتدیكى واك خرده عضویاتدن اك عالی عضویاته قدرجاری نولان برقانون واردركه تعاون و اتحاددر. بزجداله قارشى اتحاد و تعاون کوسترمکه طبیعتك خارجنه چیقمش می اولیورز؟.. اصلا، شرائط محیطیه و مجادله یه دها ای موافقت ایچون بر احتیاج توافق نتیجه سی اتحاد ایده رك هیچ بر قوت و قابلیتك ضایع اولماسنی تأمین ایدر. هر جدال حیاته غلبه یی تأمین ایدن شرائط منفرد و شخصیه یه - قوت، زندگی، جالا کی کی - قارشى مشرك بر قابلیتله قارشولارز. بویه لکله تحولات محیطیه، تبدلات اجتماعیه و مؤثرات خارجیه قارشى دها فضله مقاوم بولنش اولورز. بر قوت بریکینتیلری جمعیتی دها اعلا طومغه ویشامغه موقیت کوسترد. اتحاد و بوسایه ده تعاون جمیع ذی حیاتی دها قابلیتلی و مقاوم قیلمش در. مثلا: انسانك بدنى واسع بر شرکت تعاونیه دن بشقه نه یه بکزمه؟ بر شرکت تعاونیه که، بوراده هر بر عضو دماغ، قلب، جگر، معده، بطن اسفل بزلی، قره جگر، غدیدات دهنیه، کوز، قولاق، دیل، دیز، قول، آل، عضلات، اعصاب و پلازما دموی و سائر لاینقطع منفعت عامه ایچون یندل همت ایدیورلر. یواعضادن هر بری آز ویا چوق مقدارده و فقط بر غایه مشترکه «حیات کل» غایه سیله متحد اقسام مختلفه دن مرکب بولنور. والحاصل، وجودیمز هیئت عمومی سی اعتباریه عمر بری حیات مخصوصه یه مالک حیرتفرزا بر کتاه حجیراتدن عبارت دکلی در؟ وجودیمزك هر بر قسمی، ولو خرده بینی بر حجیره ویا قره جگر، رنه و قلب کی واسع بر عضو اولسون، هر بر قسمی دیورز، هیئت عمومی نه عمل و حرکتك حسن تمشیت و اداره منه یاردم ایدیور.

تعاون یالکز جسم حیوانیه ده دکل، بالذات حیوانلر آرمه سنده ده جاری در. ذکی و قابلیتکارانه وفداکارانه تعاون بقای نوعی و شخصی ایچون اك مهم بر رول ایفا ایدر. قازنجهلری، آریلری، قارغه لری، طورنالی، مارطیلری، طوی قوشلری، یبانی اوردك و قازلری، قیرقوشلری: تارلالره هجرت ایدن سرچه لری. کوکرجینلری. یبانی اشکاری و بارکیلری، قوندوزلری، طاغ کچیلری، کیسکری و مایمونلری شویله جه در خاطر ایدیورمکه اکتفا ایده جکن.

نباتلرده بزه نمو و اشکشاف حیاتلری ایچون پک مزج و پک وجیز تعاون مثاللری کوستیرلر. فصیله مرکه طاقنك بر چوق نوع و جنسی بلیورز. مثلا مندبا، آی چیچکی، یلدیز چیچکی، مارغریت، نرکس چیچکی، اوکوز کوزی، دوه دیکنی قیون کوزی اوتلرندن عبارتدر. بر نباتلرك چیچکلری متعدد چیچکلرك بر آرمه به کلهرک بر کومه و بریغین تشکیل ایتسندن متولددر.

فی الحقیقه بوجیک کردن هر بری اولجه صاب اوستنده و اوفق یا پراقلا آرهنده طاغنیق بر حالدیه
ایکن تسلطکار حشراتدن کندیلرینی کتم ایدهمه مک تهلهکسینه معروض قالیورلودی . بونلر (اتحاد
موجب قوتدر) قضیه سینه اتباعاً هیئته عمومیه لرئ سایه سنده اوزاقدن کورینه بیه جک برکتله واحدیه
وایری بر چیچک تشکیل ایتک مقصدیه صاپک زروه سنده تجمع ایتشلردر . بعض نبایلردن هر بر
چیچکک تو بجلری غیب اولق صورتیه و غبار ظالع عاشق لرینی دها کوزل جذب ایتک غایه سیه عضو
تذ کیرلرینی ده فدا ایله مشلردر .

خلاصه عالم عضو یاتده ، بلا استثنا ، اجرای حکم ایدن امر تعاون و اتحاد بر اثر تصادف اولامازه
علی الاطلاق ، انکشاف حیات ایچون تعاون بر امر ضروری در . طبیعت تعاونی آرزو ایدیور و برقی
انکشاف حیات ایچون متبادیاً حسن استعمال ایتکده ولزوم کورمکده در .

اساساً توحید عمل ، تقسیم عمل و تعاون متقابل متبادی اولامشن اولسه ایدی حیاتک تک حجیره دن
ایلری به کجسی غیر ممکن اولوردی و حیاتک تک حجیره ده قرار و تثبت ایتسی ضروری بولنوردی .
و حید الحیره عضو یات تکثر و تکاملی سایه سنده قازاندینی وظائفک بحق ایفا و اجرایی تسهیل ایچون
کثیر الحجیره حاله انقلابنده ، آز و یاچوق اقسام پدیده سی اقسام ایلدیکنده یا سایه بیلک ایچون کافه
اعضاسنک تعاون متبادیسته عرض احتیاج ایلر . انکشاف حیات و تکامل عضو یات خصوصنده تعاون ،
جدالدن دها مهم رول ایفا ایدیور . . . عالم مدنیته سطر وح مساعینک جو غالمی ده بر امر تعاون
نتیجه سی در . ترقی عمومی غایه مشترک سنک نمو و انکشافی تأمین ایچون سطر وح مساعی چو غالمش ،
عمل انقسامه دوچار قالمش . . . فقط حقیقته توحید عمل حصول بولش در . بشر بلا اتحاد و لا تعاون ،
دکل اک بیوک حتی اک اوفق بر ایشی بیه بجره بیلش می در ؟ صناعی و تجاری وسائر اک اوفق بر
مؤسسه بیه اعضای مرتبه سی میاننده جاری اولان تعاون و اتحاد نسبتنده ترقی و انکشاف ایله میورمی ؟
برملتک درجه ترقی و انکشافی تعاونی نسبتنده در دیه حکم ایدله طوغری اولمازمی ؟ طبیعتک نهجه
املی ضعیف و آریق اولانلرک قهر و تدمیری دکدر . طبیعت ذکی ، فعال و جالاک بر حیاتک انکشافی
تأمین ایچون پک آز دفعه خط مستقیم ایله و پک چوق دفعه لر چیمه از یوللرله و اکثریا بر خط منحنی
تعقیبه دائماً تعالی و ترقی به طوغری ایلر یلکده در . اگر بو یوریش اثناسنده ضعیفلر ، جیلزلر ، سرسم
و عاجزلر محو و خراب اولیورلر سه بوندن طبیعت می مسئول اوللی در ؟ - بزلر ، شرائط حیاتیه به و مشی
قانون طبیعت کوره توفیق حرکت ایللی یزکه تعاون دنیلن اوبیوک قانون طبیعت اتباع ایتش اولالر .
والافلا .

بیطر

رفت قوم قوم